

Száráz Miklós György

AHOGY MEGÖLTÜK AZ ÖREG GILLT

Reccs. Mint a szakadó vászon. Aztán blutty. Mint a kútba ejtett kő. Iszonyatos két hang volt. Reccs és blutty. Csak a markolat állt ki a gyomrából. Aztán térdre esett.

Az a fedett nagykapu a bolt mellett. Az öreg Gill kapuja. Ott történt. A kapu előtt találkoztak. Ő a fehér miniszoknyájában. Meg a másik. Sniff. Úgy hívták. Ő ezt akkor még nem tudta, mert nem ismerte. Vele korú kölyök volt. Lehetett valamivel fiatalabb is. Ezeknél sosem tudni. Bajonett volt a kezében. Kétélű szurony. Markolat, vércsatorna, minden, ahogy kell. Ott ácsorgott hátát a ragyavert kapunak vetve. Ő meg kilépett a boltból, és először észre sem vette, jött volna felém, az utca túloldalára. Az meg követte a tekintetével, aztán rászólt. Köszönés meg minden bevezetés nélkül a cowboyokról kérdezte. Mondom, akkor még nem ismerték egymást, sose beszéltek, sose találkoztak. Hogy a cowboyok hamarabb voltak, ugye, mint a rómaiak. Nem is kérdezte, inkább állította. Ő meg nem állt le vele vitatkozni, tizenöt évesen is volt annyi esze, hogy aki ilyet kérdez, vagy inkább állít, annak tökmindegy, hogy kik voltak hamarabb. Gondolom, a bajonett is zavarta. Mert az az idegen kölyök úgy tartotta a hosszú tört, mintha rejtené, de mégis mindenki lássa. Hát ő látta is. Azt gondoltam, tart tőle. A kölyöktől. Akit Sniffnek hívtak. Volt benne valami baljós. Valami romlott és fenyegető. Nem a szurony. Ha egy szál rózsa lett volna a kezében, én akkor is tartottam volna tőle.

Az öreg Gill kapuja előtt senki sem szeretett ácsorogni, még a felnőttek sem. Én már rég nem jártam el előtte. Kikerültem. Hámló festékű, hatalmas fakapu. Zöldre mázolja. Olyan sötétzöldre, mint a spenót. Minden gyerek, ha arra akadt dolga, inkább átment az utca másik oldalára. A vén Gill goromba volt, görnyedten is közel két méter magas. Azt mondták, a kormányzó testőrségébe tartozott. Az utolsó élő testőr. Mindenki meghalt már, egyedül ő él. Azt is mondták, hogy amikor megtudta, hogy a kormányzó fiát szőnyegbe csavarva rabolták el a német ejtőernyősök, úgy bógótt, mint egy gyerek. Ez persze régen

történt, amikor még fiatal volt. Amikor én még nem is éltem. Aztán bebörtönözték. Nem azért, mert testőr létükre nem védték meg a kormányzót és hagyták elrabolni a fiát, ráadásul milyen megalázó módon, egy szőnyegbe csavarva, hanem azért, mert a kormányzó testőrei voltak. És a kommunista hatalom nem szerette a kormányzót, aki persze elmenekült, Portugáliában élt jómódban, de a testőrei itthon maradtak, és a főtitkár mindenkit lecsukatott, vagy legalábbis megpróbált mindenkit lecsukatni, aki a kormányzót szolgálta.

Az öreg Gillnek olyan ronda kucsmája volt, hogy hánynom kellett, ha csak ránéztem. Magas kucsma volt, tenyérszerű széles felhajtással, és olyan volt a szőre, mint egy rühös állaté. Azt mondták, a testőröknek ilyen kucsmájuk volt. Téli. Hát az öreg Gill nyáron is azt hordta. Régebben azt gondoltam, olyan szaga lehet a fejének, mint a trágyadombnak. A kormányzó iránti tisztelet miatt nem vált meg soha a kucsmájától. Még nyáron sem. Legalábbis ezt mondták. Én meg azt gondoltam, hogy ótvaros a feje. Régebben utáltam is, mert egyszer rám húzott a bambuszbotjával. Jó nagyot. Nem csak úgy játékból. Nem csináltam semmit, csak arra jártam, megbámultam az óriási kapuját, és egyszer csak feltépte a kisajtót, kiment, és olyat húzott a karomra, hogy egy hétig vörös hurka maradt a nyomán.

„Ólálkodsz, kicsi spion? Leskelődsz? Most megkaptad.”

Nem ordított. Halk és nyugodt volt a hangja. Majdnem elbőgtem magam, annyira fájt, de nem bőgtem, és el sem szaladtam, csak néztem rá, ettől valahogy megszeliődtem.

„Kell máskor is? – kérdezte. – Hát csak gyere, máskor is megkapod.”

Azzal visszabújt a kapuja mögé. Tízéves voltam. Gondolom, tudtam, hogy mi az a spion, mégsem értettem az egészből semmit. Szerette a bambuszt. Volt egy csomó botja meg palcája. Az udvara tisztára dzsungel. Egy darabka esőerdő. Kertészkedett. Azt mondták, hogy amikor kiengedték a börtönből, már nem volt komplett. Zaza volt. Megzavarodott. Elveszítette a hitét az emberekben. Nem bízott meg senkiben: állatokkal meg növényekkel barátkozott. Nála láttam először gránátalmát, naspolyát, fűgét, kivit. Akkor még nem tudtam, hogy az naspolya, gránátalma, füge és kivi, csak azt tudtam, hogy ilyen növényeket, ilyen bokrokat, ilyen gyümölcsöket még sosem láttam.

Hátulról, a Kopasz felől másztam be a kertjébe. Egy hónappal azután, hogy ráhúzott a karomra. Egy hónap. Kölyöknek nagy idő. Biztos

voltam benne, hogy rég elfelejtett. Én szenvedtem, neki csak egy voltam a sok közül. Kölykök. Mind egyforma. Azt mondták, mindene a kertje. Az az egyetlen a földön, amit szeret. Hogy azért él, semmi más értelme nincs az életének. Gondoltam, jól feldúlom azt a kertet. Az öreg Gillhez az utca felől nem lehetett belátni. Sem a házba, sem az udvarba. A kapu két oldalán a redőnyök mindig le voltak eresztve, a fedett nagykapun sem találtam rést. Amikor elmegy a postára, akkor kell bemászni hozzá. Hátulról, a Kopasz felől, ami lehet, hogy régen tényleg kopasz volt, de akkoriban túskebokros szegélyű, elvadult erdő borította.

A kutyától tartottam. Volt egy bulldogja. Rusnya állat, a gyűrött, bevert pofájából az egyik oldalon kimeredt a szemfoga. Huhh! Szerencsére vén volt és kövér, azt reméltem, gyorsabb vagyok nála.

Az öreg Gill, akkor még úgy szólítottuk egymás közt, hogy Gill, láttátok a Gill kutyáját?, láttad a Gill új botját?, téged is megkergetett már a Gill?, tudjátok, tegnap mit rőfögött a Gill?, szóval az öreg Gill nem járt borbélyhoz, be se tette a lábát a gyógyszertárba, nem kocsmázott, nem tekézett a Török ivójában, nem járt ki a focimeccsre, a bolttal percek alatt végzett, hisz ott volt a szomszédban, és soha nem vett mást, csak kenyeret, kolbászt és sajtot, mindig ugyanazt a kenyeret, ugyanazt a kolbászt és ugyanazt a sajtot. Rokonok, ismerősök, barátok nem látogatták, talán nem is voltak neki. De azért olykor ő is elhagyta a házat. Hetente egyszer, úgy beszéltek, sok-sok éve, én még meg sem születtem, már akkor is ez volt a szokása, hetente egyszer elkutyagolt a postára, és olyankor mindig valami tarka bélyeges, hullámpecsétes nagy borítékokat gyömöszölt a viaszosvászon viharkabátjának a kurva nagy zsebébe. A délelőtt közepén ment, amikor üresen kong a posta, ezért aztán én is úgy számoltam ki az időt, mintha azonnal sorra került volna. Hét perc oda, egy perc bent, hét perc vissza. Szép tiszta negyedóra. Azalatt rendesen fel lehet dűlni egy kertet.

Szerda volt. Délelőtt. Az öreg kilépett a kapun, kezében a nagy vaskulccsal, hallottam, ahogy rácsikordítja a zárat, aztán elindul a kopogó botjával, én meg loholtam, hogy hátulról, a Kopasz felől... Ezt már mondtam. Azt is, hogy tartottam a kutyától. Ronda jószág volt, olyan ronda, hogy talán azért gondoltuk mindannyian öregnek is. De persze rögtön kiszűrt. Ahogy leereszkedtem a falon, már jött is, mint egy törpe buldózer, fújtatva csörtetett a bambuszban. Kapaszkodtam

volna vissza a falra, de belenyúltam egy üvegcsserépbe, és mielőtt újra nekirugaszkodhattam volna, már ott volt a lábamnál. Úgy törleszkedett, akár egy macska, és vidáman, biztatóan izgett-mozgott a farkcsonkja. Ahogy megveregettem az oldalát, felnézett rám a rusnya pofájával és esküszöm, vigyorgott. Úgy állt ki a szájából a sárga szemfoga, mint a cigarettacsutak. Láthatóan leghőbb vágya volt végigkalauzolni a kerten. Ami nem volt semmi. Bambuszok, fügek, pálmák és páfrányok, akkora gránátalmák, mint egy felnőtt ökle. Pirosak, fényesek, mint az Ezeréjszaka meséiben.

A kutya imádott. Együtt mentünk körbe. Nem volt nagy kert, de én addig még hasonlót se láttam. Sziklakert is volt benne. Meg tavacska. Akkora, mint egy lavór. Mindegy, igazi tó volt. Nem tudom, mit csináltam volna, ha a rendőrség nem avatkozik közbe. Nem tudom, hogy hogyan dúltam volna fel. Talán összezúztam volna néhány nagyhasú cserepet? Letördeltem volna néhány ágat? Nem tudom, lett volna-e merszem hozzá. Vagy szívem. Mert szép volt az a kert. Igazából mindegy. Az utca felől autózúgás hallatszott, ajtók csapódtak, aztán már csikordult is a kulcs, kivágódott a kapu, és az öreg Gill beesett a saját udvarára. Na jó, nem esett, csak botladozott. Nyomában két egyenruhás rendőr meg egy fehér inges civil. Egy zsiros képű, kopasz civil. A kapu becsapódott, ezek meg kedélyesen körbeállták az öreg Gillt. Az egyik rendőr udvariasan intett, hogy fáradjon beljebb, de amikor az öreg megindult volna, a másik nem lépett el az útjából, a fehér inges kirúgta a botját a kezéből, az első rendőr meg a gumibotjával a tarkójára húzott. Nem lendített nagyot, de azért csúnya hangja volt. Meglepően éles, mint amikor a hentes odacsapja a deszkára a húst. Az öreg térdre esett, nem is esett, inkább ereszkedett, és akkor kapta a másodikat. Oldalról. A halántékára. A kucsma leesett a földre, és az öreg Gill feje fehéren világított. Semmi rüh, semmi ótvar: jó sűrű, tüskére nyírt haja volt. A súlyos test megbillent, de nem dőlt el. A civil terpeszben mögé állt, az egyik gumibotért nyúlt, és hátulról az öreg torkára szorította. Vigyorgott, mondott valamit, közben a hátába térdelve tolt, nyomta előre az öreget, de a gumibotot nem vette el a torkáról. Az öreg Gill fuldoklott, és amikor a fehér inges mégis elrántotta a gumibotot, akkor előrezuhant a köves udvaron. De nem adta meg magát, nem terült el, állt négykézláb a világító üstökével, erősen hörgött, szájából-orrából csorgott valami, de nem feküdt el a

kövön. A fehér inges röhögött, az öreg hátára ült, belemarkolt a hajába, hátra feszítette és rángatta a fejét, aztán lehajolt, és a lelógó viharkabát zsebéből kiráncigált két nagy borítékot. Diadalmasan felmutatta, aztán megnézte a pecséteket vagy a feladót, odavetett valamit a két egyenruhásnak, mintha az Amerika szó is elhangzott volna, megint röhögtek, a fehér inges megcsapkodta a levelekkel az öreg ősz fejét, leszállt a hátáról, belerúgott, aztán vad indiántáncba kezdett. Akkor felismerem. A zsiros pofája meg a fénylő koponyája rémlett ugyan, de csak most állt össze, hogy az egyik osztálytársam apja. Hónapokkal korábban egyszer jártam náluk, többedmagammal, a lánya születésnapján. Akkor láttam először ezt a groteszk rángatózást, ami primitív volt és taszító, mégis, vagy talán éppen ezért, magával ragadó. Akkor csak viszolyogtam tőle, most azonban, a körülmények miatt, a négykézláb álló, megalázott öreg miatt, felfordult a gyomrom. Nyeldekeltem, öklendeztem, számra szorított marokkal próbáltam megfékezni a hányingert, és akkor meghallottam a lihegést. A kutya. Elfeledkeztem róla. Szorosan a lábam mellett ült, felbámult rám, szaporán lihegett, tátott szájából kilógott a nyelve, tekintete az enyémen függött, és egész testében reszketett.

- Csss! - suttogtam. Leguggoltam, hátára tettem a kezem. Nem mozdult, lihegett, bámult a szemembe és reszketett. Az udvar felől csattanás hallatszott. Óvatosan felemelkedtem, hogy kilássak a bambusz és a kivi függönyén át. Öreg Gill még mindig négykézláb állt, ősz feje csüggedten lógott a karjai közt, az egyik egyenruhás pedig a tornác meszelt mellvédjén sorakozó virágok cserepeit tördelte. Nem mindet, a gömbölyű, hasas cserepek oldalára húzott oda egyet-egyet a gumbotjával. A másik a kerti kút öntöttvas rúdjának támaszkodott és cigarettát sodort. A fehér ingest nem láttam sehol. Talán épp felém tart, villámlott át rajtam a réműlet, de akkor kilépett a házból. Az öreg Gillhez ment. Megállt. Leguggolt. Az álla alá nyúlt, és fölemelte a fejét. Valamit mondott. Halkan beszélt, semmit sem értettem belőle. Úgy tűnt, ugyanazt ismétli újra és újra. Végül elengedte az állát, és öreg Gill feje ismét lehullott, a fehér inges pedig felállt, zsebkendőt vett elő, és gondosan megtörölgette az ujjait, majd elgyömöszölte a gombócba gyúrt zsebkendőt, és a másik zsebéből előkotorta a két hullámpecsétetes levélborítékot. Mintha szertartást celebrálna, karjait az öreg fölé nyújtotta, feltépte a borítékokat,

amikből apró, színes zacskók kerültek elő, és lassan, megfontoltan tépdésni kezdte a zacskókat, és a fecniket meg a zacskókból aláhulló növénymagvakat az öreg hátára szórta. Amikor végzett, összeütögette a tenyerét, mint aki lisztől vagy homoktól akar szabadulni, hátralépett, felpillantott, és a lombok közt egyenesen a szemembe nézett. Azt hiszem, az ijedtségtől megsüketültem, mégis úgy hallottam, hogy azt kérdezi:

- Hol a kutya?

Senki nem szólt. Csönd volt, a kutya reszketett a lábamnál, mint a nyárfalevél. Behunytam a szemem. Összeszorítottam a szemhéjam... Aztán csapódott a kapu. Kisvártatva felbűgött a motor.

Soha többet nem jártam öreg Gill kertjében, de ma is tisztán emlékszem egy csomó részletre, a kis tóra, a karvastagságú bambuszokra, a kivi lelógó, szőrös gyümölcsseire. Nem haragudtam rá, nem is féltém tőle, de azért ha szembejött az utcán, óvatosságból átmentem a másik oldalra. A kutyával jóban lehettem volna, talán emlékezett rám, de az is lehet, hogy mindenkihez kedves volt. Egyszer öreg Gill véletlenül kizárta, a kutya meg csak ült a kapuval szemben az árokparton, aki arra járt, mindenki kikerülte, mert ronda és ijesztő volt, lihegett, az agyara égnek meredt, tátott szájából kilógott a nyelve. Leguggoltam hozzá, megsimogattam. Egy szemernyit sem reszketett. Rám nézett, megnyalta a kezem, aztán tekintetét a méregzöld, ragyavert kapura szegezte. Megveregettem az oldalát, a kapuhoz léptem, lassan lenyomtam a nagy rézkilincset: persze, zárva volt. Megrángattam a csengő drótfogantyúját, megvakartam a füle tövét - Szevasz, Vitéz! - mondtam neki, aztán elhúztam, a sarokról lestem, ahogy az öreg kinyitja az ajtót.

Azon a délelőttön, amikor bemásztam öreg Gill kertjébe, percekig nem mozdultam, miután a fehér inges meg az egyenruhásai elmentek. Nem tudtam, mit tegyek. Nem tudtam, kéne-e, lehetne-e tennem valamit. Féltém is. El tudtam képzelni, hogy nem ült be mindegyik a kocsiba. Hogy az egyik ott maradt a kapu előtt, és most azt várja, hogy az öreg összevakarja magát, feltápáskodjon, és akaratlanul is elárulja, hová rejtette, amit keresnek nála. De az öreg nem mozdult, csak állt négykézláb, aztán felemelte, forgatni kezdte a fejét. Mondott valamit. Rekedt volt a hangja, nem értettem belőle semmit. Krákokogott, köhögött, és akkor már értettem.

- Vitéz... Vitéz...

A kutya reszketett, de már nem engem bámult, hanem a sűrű növényzetten át valahová a gazdája felé, akinek a szólóngatására meg-megbillentette a füle botját. Felállt, a bokrokat kerülgetve lassan elindult öreg Gill felé, aki egyre csak szólóngatta, szólóngatta. Amikor a bulldog görbe lábain döcögve odaért az öreghez, az megpillantotta, felé nyúlt, és ez a sikertelen mozdulat már sok volt, végre összeomlott, feljajdult, az oldalára henteredett, a kutya pedig nekinyomakodott a mellének, szinte az arcába feküdt, a képébe lefetyelt, a világító, ősz üstökébe nyomta a pofáját. Én meg farolni kezdtem a kőkerítés irányába.

Azok ketten nem ismerték egymást, és nem ismerték az öreg Gilt sem, mert ha ismerték volna, nem ott történik, ami történt, és ha nem ott történik, akkor meg sem történt volna. Én mindhármukat ismerem. Sniff két nappal korábban mutatkozott be nekem. A trafikból jöttem ki. A bicajom a korlátnak volt támasztva, és ahogy megfogtam a kormányát, éreztem, hogy valaki a hátam mögé lép. Egészen szorosan.

- Sniff vagyok - mondta. - Mindenki így hív. Az apám börtönben ül. Még szép. Mindenkinek jobb így. Most költöztünk ide. Három a bátyám. A legnagyobb debil. Őt bírom egyedül. A középső együtt rohad a sitten az apámmal. Rohadjon meg. A legkisebb rég eltűnt. Megholt vagy lelécelt. Van egy csomó húgom is, de az nem számít. Ha a barátom akarsz lenni, most elviszel haza.

Fátyolos hangja volt, egyáltalán nem taszító. Alig tudtam megfordulni, hogy megnézzem magamnak, annyira rámászott a hátamra.

- Sietnem kell - mondtam, aztán elakadt a hangom. Nem ütés volt, inkább döfés, oldalról, két ujjal, alig kaptam levegőt.

- Nézz le - mondta, és ahogy lenéztem, bicskát láttam a kezében. Nem markolta, a hüvelykujjával szorította a nyitott tenyerébe, úgy, hogy a penge csak egy centivel ért túl az ujjain, és az a centinyi, tűhegyes penge a hasamnál a trikómnak feszült.

A hátam mögé, a csomagtartóra ült, és ahogy dühösen és szégyenkezve tekintem, arra gondoltam, ki a fene beszél úgy, hogy „megholt”, meg hogy „három a bátyám”, és hogy biztos nem tud bicajozni, a bűnöző apja meg az anyja nem tanították meg, különben nem várt volna rám, hanem simán elhajt.

Nem laktak közel, de nagyon messze sem, ha megmondja, hogy a régi temető mellé megyünk, rövidebb utat is tudtam volna a patak felől. Jól ismertem a súlyos, erődszerű sarokházat, minden gyerek jól ismerte, mert a komor épületnek híre volt. Egy kövér sváb építtette, Johann Hölle, aki a hullákon szedte meg magát. Koporsógyáros volt. Így mondták. A háború alatt összeszúrta a levelet a németekkel, a Gestapo használta a házat, főleg a nagy pincehelyiséget, aminek mennyezetig fekete csempe borította a falait, és amiben régen az aranydíszes, súlyosan fénylő, fekete koporsókat tárolták. Aztán persze a kommunisták költöztek bele, mert Hölle még időben elpuccolt Németországba vagy Argentínába vagy hová. Leszállt a kapuban, és már fordultam is volna, de akkor nekem is feltette a kérdést, amit néhány nap múlva az öreg Gill kapujában majd újra feltesz, de nem nekem.

- A cowboyok voltak előbb, vagy a rómaiak?

A kérdés megdöbbsentett. Olyan egyértelműen tanúskodott arról, amit akkoriban még csak kapiskáltam, hogy egy csomó dolog létezik a világban, ami nekem természetes, amiről azt gondolom, hogy lehetetlen nem tudni róla, de még csak másként gondolni rá is lehetetlen, mint ahogy én gondolok rá, egy csomó dolog mások fejében nincs ott, vagy ami még hihetlenebb, nem úgy van ott, ahogy az enyémben. Megálltam, visszaneéztem, hogy komolyan kérdezi-e, amit kérdez, holott szemernyi kétségem sem volt, a csoda már megtörtént, a megrázó felismerés, hogy mások fejében más lehet, már megfogant, és soha többé nem is felejtettem el. De a megrázkódtatás még friss volt. Sniff, akit valójában először vehettem rendesen szemügyre, jámbor képpel állt és ártatlan tekintettel nézett rám. Haja csapzottan lógott, ruhája olajosan fénylett a kosztól, de nem lett volna rosszarcú kölyök, míg a száját ki nem nyitotta. A sárga, rothadó, girbegurba fogai tették ijesztővé. Meg a szeme. A vizenyős, hideg kék szeme.

- Ugye, a cowboyok előbb voltak?

- Mint a rómaiak? - kérdeztem vissza ostobán.

- Ahá - mondta. - Másképpen nem igazságos.

- Igazságos? - kérdeztem még ostobábban.

- Ahá - mondta, és a tekintetén láttam, hogy visszatért hozzám abból a sajátos időből, ami talán nem is egyedül a sajátja volt, hanem minden olyan emberé, aki egészen más tulajdonságait érzékeli a

környező valóságnak, legyen akár őserdőben élő vadember, vagy ködös káprázatok közt bolyongó háborodott. – Mer’ a pisztoly sokkalta jobb, mint a kard.

Felderengett a fejében, hogy miféle rendszer lehet az ő fejében, ha egyáltalán annak nevezhető az a valami, de hát mi másnak, ha egyszer logikája van. Akkor Sniff szeme kerekre nyílt, és a hátam mögött, a saroknál megszólalt valaki.

– Emlékezel még rá? Ígértem néked valamit.

A hang olyan volt, mintha reszelőt huzigálnának a fogamon. Vontattan, kínkeservesen szakadtak ki a csikorgó szavak. Sniff elsápadt, a vonásai megmerevedtek, úgy bámult tágra nyílt szemmel a hátam mögül előlépő, fekete kabátot viselő férfira, mint akit hipnotizáltak. A férfi elment mellettem, egy pillantást sem vetve rám, pedig olyan közel volt, hogy a nyitott kabát egyik hosszú szárnya meglegyintette a lábamat, és a nyomában méregerős dohány szaga áradt szét a levegőben, meg valami áporodott íz, amit nem is az orromban, hanem valahol a szájpaddásomon és a torkomban éreztem, és ami penészes falak dohos kipárolgását, szegényes kocsmák avas bűzét idézte fel bennem, aki még akkoriban kocsmába nemigen tettem a lábam. A férfi úgy ment, olyan eltökélten, olyan szilárdan, mint akit nem állíthat meg sem korlát, sem kerítés, talán még fal sem, a léptei rövidek voltak és kemények, volt a járásában valami kegyetlen és érzéketlen öntudatosság, az a fajta büszkeség, aminek nincs célja önnön magán kívül.

– Most hát itt volnék. Emlékezel rá, mit ígértem néked?

Mint a csikorgó kavics, úgy morzsolta és köpte a szavakat, és a hangjában egy csöppnyi érzelem sem bujkált, hacsak a kimondatlan fenyegetést, a gonosz és kíméletet nem ismerő számonkérést nem tekintjük annak. Amikor odaért a kertkapuhoz, ahol a megbabonázott kölyök állt, aki egyetlen szót sem tudott kinyögni, csak bámult a fölé magasodó férfi szemébe, akkor megtorpant, ugyanazzal a brutális végérvényességgel, ahogyan járt. Jobb kezét kihúzta a kabát zsebéből, tenyerével durván megpaskolta a gyerek arcát, aztán a sötét kapun és a kopár udvaron át a baljós, nagy házra nézett.

– Palotában lakunk hát? – csikorogta, és megmarkolta a gyerek sovány vállát. Egy ideig szorította, majd a hüvelykujját átcsúsztatta a nyakára, és meglódtította. – Kotródj! – mondta, de nem eresztette el,

a másik kezét a nadrágja zsebébe mélyesztette, és amikor ismét előhúzta, a markában gyűrött papírpénzt szorongatott. – Fogjad! Ne lássam színed egy óra hosszat! Később hozz cigarettát, hozz bort! Na, kotródj!

Konok és irgalmat nem ismerő lépteivel átvágott az udvaron, habozás nélkül lenyomta a vicsorgó delfint formázó kilincset, betaszította a kaput, és eltűnt a házban. Úgy éreztem, a felszólítás nekem is szól, és a durva erő láttán a dühöm és a megalázottságom is elpárolgott. Nem szálltam fel, toltam a bringát a töredezett téglával burkolt járdán. Szótlatlanul ballagtunk, nem néztem rá és nem nézett rám, aztán azt mondtam, ha akarja, elviszem a moziig vagy a Török kocsmájáig vagy máshová. Nem szólt, lógatta a fejét, ment tovább, mint aki meg sem hallotta, aztán megállt. Nem nézett rám, a földet bámulta vagy a cipője orrát, a hangja halk volt, indulattalan, de hideg.

– Húzz az anyád picsájába! Vagy megöllek.

Már egy év, talán kettő is eltelt azóta, hogy dolgomvégezetlenül másztam ki az öreg Gill kertjéből, amikor ezek összetalálkoztak ott a méregzöld kapu előtt. Hogy kik azok az ezek? Először is maga az öreg Gill, aki bizonyos értelemben főszereplője, noha nem alakítója, hanem elszenvedője a cselekménynek. Ha őt is számítom, három szereplője van a történetnek. Ha magamat is, aki észrevétlen és tétlen, ám csöppet sem közönyös szemlélője voltam annak, ami történt, akkor négyen vagyunk.

Ez a legnehezebb. A döntés. Hogy mi az, amiről nem lehet hallgatni, amiről beszélni kell. Négyünk közül egyedül én láttam rá az egészre, én voltam tisztában vele, hogy mi van itt, és mi van odaát, mi van a zöld kapun innen, és mi van túl. A tér sarkában ültem, Szent Teréz omlatag szobrának romos kőlépcsőjén, hátamat a rozsdás korlátnak vetve, felhúzott térdemnek támasztott könyvvel. Jó hely volt, kicsit magasan, kicsit rejtetten. Kitűnő rálátás nyílt mindenre, a zöld kapura, a bolt bejáratára, szemben a Kopaszra, lefelé a kórház hosszú öntöttvas kerítésére, fölfelé a kálváriára. Az időre.

Ahogy kilépett a nagyanyjáék házából, és elindult fölfelé, a bolt irányába, rögtön észrevettem. Adidas cipője volt, és olyan szoknyája, mint a teniszzezőknek. Mindig márkás cuccokban járt, amiket a rokonai küldtek neki Németországból. Nyugat-Németországból. Jött fölfele, úgy

rakosgatta a lábát, hogy azt táncnak is nevezhetném. Amikor a sarokra ért, felnézett rám.

- Mit olvasol?

Mutattam a könyv fedelét, pedig tudtam, hogy nem érdekli, csak azért állt meg, mert még egy kiskölyköt is meg kellett hódítania, még annak a szabadságát sem tűrhette.

- Láttalak már. Te mindig olvasol?

Megvontam a vállam.

- Noémi vagyok - mondta.

- Tudom.

Tizenkétévestől vallomással is felér. Úgy is értelmezte. Megjutalmazott egy mosollyal.

- Mit tudsz még? Tudod, hogy táncolok? Két napig még itt leszek a mamánál... meg a papánál... aztán megyek haza... repülök Dallasba... Amerikába... Versenyre... Azt mondják, esélyes vagyok... Be kell mennem a boltba.

Annyira utáltam, hogy mukkanni sem bírtam, de azért a szememet sem tudtam levenni a lábáról, meg főleg a kínzóan rövid szoknyájáról, arról a falatnyi fehér textildarabról, ami éppen csak, és ami minden lépésére úgy lebbent, hogy azt hittem, de aztán mégsem... Amikor eltűnt az üzlet üvegajtaja mögött, akkor pillantottam meg az idegen fiút, akit két nappal korábban volt szerencsém hazafuvarozni. Sniff. Az bezzeg nem vett észre. Legalábbis úgy csinált. Én meg a nyakam tettem volna rá, hogy meglátott. Ismertem az ilyet. Ennek a fajtának semmi nem kerüli el a figyelmét. Az utca felém eső oldalán somfordált fölfelé. Nem is somfordált, mert lassan jött, de olyan hosszúkat lépett, mintha minden lépésével egy árkot lépne át. Amikor egy vonalba ért velem, hátat fordított, jobb kezével a háta mögé nyúlt, és a szíja mögül előhúzta azt a marha nagy kést. A bajonettet. Megfordította, nem a nyelénél, hanem a penge végénél markolta meg. Terpeszbe állt, lógatta a kezét. Markolta a pengét, a szurony nyele a térdénél is lejjebb volt. Aztán hátra fel, majd alulról előre lendítette a kezét, ahogy a tekézők engedik útjára a nehéz golyót, és a nagy tőr átrepült a széles úttest fölött, és döndülve beleállt az öreg Gill kapujába.

Le voltam nyűgözve. Az meg, Sniff, átslattyogott az úttesten, közélről is megvizslatta a derékszögben álló kést, majd le-föl mozdulatokkal

kilazította, kihúzta a fából, aztán lesunytt fejjel visszabattyogott erre az oldalra. Egyszer fel nem emelte volna a szemét, hogy rám pillantson. Hátat fordított, terpeszbe állt, és megismételte a dobást, ami hajszálpontosan úgy sikerült, mint az előző. Hosszú, egyenes röpte, benne egyetlen lusta fordulat, aztán a dőnyülés: bumm! El kell ismerni, szépen csinálta. Megint kihúzta, aztán nekidőlt a zöld kapunak. Bal karja lógott, a markolat eltűnt a tenyerében, a penge meg hozzásimult a pucér alkarjához. Ha nem figyelt az ember, alig látszott, hogy mekkora lóbaszó halef van nála. Már vártam, hogy öreg Gill mit lép, de nem történt semmi. Gondoltam, talán alszik vagy otthon sincs, de persze valójában tudtam, hogy otthon kell lennie, mert reggel óta ott gubbasztottam Szent Teréz lábánál, és észrevettem volna, ha elhagyja a házat a botjával és a kutyájával. Kisvártatva feljajdult a bolt ajtaja, ő meg kilépett a fehér szoknyájában. Indult felém az utca innenső oldalára, az meg rászólt. Azzal a marhasággal jött megint, hogy a cowboyok voltak-e hamarabb, vagy a rómaiak. Ő megállt, nem mondott egy szót sem, pedig látnia kellett, nyilván rögtön felmérte, hogy kivel van dolga. Az meg ellökte magát a kaputól, elindult felé, a felsőtestét himbálva, lassan lépegetett, kihívóan bámult bele az arcába. Amikor odaért hozzám, szorosán mellé állt, azt mondta, Sniff vagyok, akarod, hogy megtanítsalak valamire?, és a bal tenyerét rátette a fenekére, lejjebb csúsztatta, majd az ujjai hegyét hátulról a lába közé dugta. Ő nyikkant egyet. Kicsavarodott a testével a tenyér alól. Azt vártam, hogy sikoltozni kezd. Leköpi. De nem sikoltott. Nem köpte le. Nem csapott rá a kezére. Az meg csak vigyorgott, aztán a markolatánál fogva felmutatta a bajonettet.

- Látod ezt?

Ő nem szólt semmit, de nem hagyta ott, nem fordított hátat, az pedig, Sniff, terpeszbe állt, és harmadszor is megcsinálta. Repült a kés, aztán bumm!

- Megpróbálsz?

Nem mondott igent, de nemet sem. Az meg elsétált a késért, kiszedte a fából, és már jött is visszafele a sunyi róka pofájával. Félig mellé állt, félig meg mögé, úgy, hogy a testük összeért. Ő meg hagyta. Azt is, hogy a markába tegye a pengét, és hogy a markát az ő markára szorítsa, és úgy mutassa meg, kinyújtott kéz a kinyújtott kézen, a dobás ívét.

És azt is hagyta, hogy miután elengedte a pengét szorító markát, ő meg dobáshoz készült és lendületet vett, hagyta, hogy annak a tenyere megint a fenekére csússzon, hátulról a lába közé furakodjon. Nem törődött vele, csak a dobással törődött, és jól is csinálta. Nyilegyenesen repült és fordult a súlyos kés. Öreg Gill meg kinyitotta a kaput.

Önarckép nyesttel